

**ĐẠI HỌC HUẾ
TRƯỜNG ĐẠI HỌC LUẬT**

NGUYỄN ĐỨC KHIÊM

**GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP THƯƠNG MẠI GIỮA
CÁC THƯƠNG NHÂN BẰNG PHƯƠNG THỨC TOÀ ÁN
THEO PHÁP LUẬT VIỆT NAM**

Ngành: Luật kinh tế

Mã số: 8 38 01 07

TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ LUẬT KINH TẾ

THỪA THIÊN HUẾ, năm 2023

**Công trình được hoàn thành tại:
Trường Đại học Luật, Đại học Huế**

Người hướng dẫn khoa học: **TS. Nguyễn Văn Tuyển**

Phản biện 1: TS. Trần Viết Long

Phản biện 2: TS. Trần Công Dũng

Luận văn đã bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ
họp tại: Trường Đại học Luật, Đại Học Huế

Vào lúc 14 giờ ngày 10 tháng 06 năm 2023

Trường Đại học Luật, Đại học Huế

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của việc nghiên cứu đề tài.....	1
2. Tình hình nghiên cứu liên quan đến đề tài.....	2
3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu của đề tài	3
4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	4
5. Phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu.....	4
6. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của luận văn	4
7. Kết cấu Luận văn.....	5
Chương 1. MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN PHÁP LUẬT VỀ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP THƯƠNG MẠI GIỮA CÁC THƯƠNG NHÂN BẰNG PHƯƠNG THỨC TÒA ÁN.....	6
1.1. Khái quát về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án.....	6
1.1.1. Khái niệm, đặc điểm của tranh chấp thương mại giữa các thương nhân....	6
1.1.2. Khái niệm và đặc trưng của việc giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án.....	7
1.1.3. Vai trò của việc giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án	8
1.2. Khái quát pháp luật về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án.....	8
1.2.1. Đối tượng điều chỉnh và nguyên tắc điều chỉnh bằng pháp luật đối với quan hệ giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án	8
1.2.2. Cấu trúc pháp luật về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án	8
1.3. Các yếu tố tác động đến pháp luật về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án	8
Kết luận Chương 1	9
Chương 2. THỰC TRẠNG PHÁP LUẬT VỀ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP	

THƯƠNG MẠI GIỮA CÁC THƯƠNG NHÂN BẰNG PHƯƠNG THỨC TOÀ ÁN.....	10
2.1. Thực trạng quy định về chủ thể giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án	10
2.2. Thực trạng quy định về trình tự, thủ tục giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án.....	10
2.2.1. Quy định về thủ tục xét xử sơ thẩm vụ tranh chấp thương mại giữa các thương nhân.....	10
2.2.2. Quy định về thủ tục giám đốc thẩm vụ tranh chấp thương mại giữa các thương nhân.....	11
2.3. Thực trạng về nội dung giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án.....	12
2.4. Định hướng nâng cao hiệu quả hoàn thiện pháp luật giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án	12
Kết luận Chương 2	14
Chương 3. THỰC TIỄN ÁP DỤNG, GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN PHÁP LUẬT VÀ NÂNG CAO HIỆU QUẢ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP THƯƠNG MẠI GIỮA CÁC THƯƠNG NHÂN BẰNG PHƯƠNG THỨC TOÀ ÁN.....	15
3.1. Thực tiễn giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án ở Việt Nam.....	15
3.1.1. Các kết quả đạt được	15
3.1.2. Những khó khăn, vướng mắc, hạn chế trong quá trình giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án.....	15
3.2. Giải pháp hoàn thiện pháp luật	16
Kết luận Chương 3	18
KẾT LUẬN	19
TÀI LIỆU THAM KHẢO	20

DANH MỤC KÝ HIỆU, CHỮ VIẾT TẮT

STT	Từ Viết tắt	Diễn giải
1	TAND	Toà án nhân dân
2	TANDTC	Toà án nhân dân tối cao
3	KDTM	Kinh doanh thương mại
4	BLDS	Bộ luật Dân sự
5	BLTTDS	Bộ luật Tố tụng dân sự

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của việc nghiên cứu đề tài

Cùng với sự phát triển của nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ở nước ta hiện nay, những chính sách đổi mới của Đảng và Nhà nước đã tạo nên sự thông thoáng về cơ chế, môi trường kinh doanh để tạo động lực phát triển lớn mạnh của các công ty, tổng công ty, tập đoàn kinh tế - với tư cách là những thương nhân.

Các công ty, tổng công ty, tập đoàn hoạt động kinh tế trên thị trường trong nước, thị trường kinh tế quốc tế, khi quan hệ hợp tác song phương, hợp tác ba bên... sẽ nảy sinh ra các tranh chấp thương mại về hợp đồng, lợi nhuận, thời gian, lợi ích, tiến độ, chất lượng, thương hiệu. dẫn đến các cuộc cạnh tranh khốc liệt để tồn tại và phát triển, thậm chí là các cuộc chiến về kinh tế giữa các tập đoàn kinh tế lớn ở trong và ngoài nước.

Tranh chấp nảy sinh trong quan hệ thương mại thường có ảnh hưởng tiêu cực đến uy tín của doanh nghiệp - với tư cách là các thương nhân. Chính vì vậy, việc giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân, trong đó có phương thức giải quyết tranh chấp bằng tòa án được xem là giải pháp hiệu quả, cần thiết để tháo gỡ các khó khăn, vướng mắc trong quá trình kinh doanh của đội ngũ thương nhân.

Trong điều kiện nền kinh tế thị trường, các thương nhân có vai trò đặc biệt quan trọng, là “nhân vật trung tâm” của nền kinh tế và cần được Nhà nước tạo mọi điều kiện để hoạt động và phát triển hoạt động kinh doanh. Một trong những phương thức hỗ trợ thương nhân từ phía Nhà nước, đó chính là việc thiết lập các cơ chế giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân với nhau, trong đó có phương thức giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng con đường tòa án.

Trên thực tế, việc giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng tòa án đã được Nhà nước rất quan tâm. Bằng chứng chính là việc Nhà nước đã ban hành nhiều văn bản quy phạm pháp luật khác nhau để điều chỉnh quan hệ giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân, trong đó có các văn bản pháp luật về hình thức và văn bản pháp luật về nội dung liên quan đến việc giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân, ví dụ như: Bộ luật tố tụng dân sự 2015; Luật Trọng tài thương mại 2010; Luật thương mại 2005; các đạo luật chuyên ngành có liên quan đến hoạt động thương mại của các thương nhân như

Luật Xây dựng 2014, Luật kinh doanh bảo hiểm 2022, Luật các tổ chức tín dụng 2010, Luật chứng khoán 2019, Luật đầu tư 2020, Luật doanh nghiệp 2020... Trong một thời gian dài, các văn bản quy phạm pháp luật này đã phát huy hiệu quả tích cực, góp phần hỗ trợ các thương nhân trong việc giải quyết tranh chấp thương mại giữa họ với nhau, trên cơ sở đó góp phần đảm bảo quyền và lợi ích hợp pháp của các bên tranh chấp.

Mặc dù vậy, thực tiễn giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân trong thời gian qua ở Việt Nam cho thấy rằng một số quy định về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân đã bắt đầu bộc lộ những hạn chế, bất cập nhất định, gây khó khăn cho quá trình áp dụng pháp luật khi giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân với nhau, trong đó có phương thức giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng cơ chế tòa án.

Từ thực tế nêu trên, tác giả quyết định lựa chọn đề tài: **“Giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức Tòa án theo pháp luật Việt Nam”** để làm luận văn thạc sĩ ngành luật kinh tế của mình.

2. Tình hình nghiên cứu liên quan đến đề tài

Trong những năm qua, đã có nhiều công trình nghiên cứu được công bố có liên quan đến chủ đề giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân nói chung và giải quyết tranh chấp giữa các thương nhân bằng phương thức Tòa án nói riêng. Ở mức độ khái quát, có thể kể đến một số công trình nghiên cứu tiêu biểu như:

- Luận án tiến sĩ của tác giả Nguyễn Thị Kim Vinh với đề tài: “Pháp luật về giải quyết tranh chấp kinh tế bằng con đường Tòa án ở Việt Nam”;
- Luận văn thạc sĩ Luật kinh tế của tác giả Nguyễn Xuân Dũng (Thừa Thiên Huế 2018) với đề tài: Giải quyết tranh chấp thương mại bằng thương lượng, hòa giải tại Việt Nam (Trường Đại Học Luật, Đại Học Huế)
- Luận án tiến sĩ ngành Luật kinh tế của tác giả Vũ Gia Trường (Hà Nội - 2020) với đề án: “Thủ tục giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại tại toà án cấp sơ thẩm ở Việt Nam hiện nay (Học Viện Khoa Học Xã Hội thuộc Viện Hàn Lâm Khoa Học Xã Hội Việt Nam)
- Luận án tiến sĩ Luật học của tác giả Nguyễn Thị Đan Phương (Hà Nội 2020) với đề tài: “Pháp luật về dịch vụ quảng cáo thương mại trực tuyến trên

mạng internet ở Việt Nam hiện nay (Học Viện Khoa học Xã Hội thuộc Viện Hàn Lâm Khoa Học Xã Hội Việt Nam)

- Luận án tiến sĩ luật học của Phan Hoài Nam với đề tài: “Giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại có yếu tố nước ngoài tại Tòa án Việt Nam”;

- Luận án tiến sĩ luật học của Vũ Thị Hương, bảo vệ tại Trường Đại học Luật Hà Nội với đề tài: “Thẩm quyền của Tòa án Việt nam đối với các vụ việc kinh doanh thương mại có yếu tố nước ngoài trong mối tương quan với pháp luật một số quốc gia trên thế giới”.

Có thể nhận thấy, các công trình nghiên cứu trên đây là những tư liệu rất quý giá để tác giả luận văn có thể tham khảo, kế thừa và phát triển trong quá trình triển khai thực hiện luận văn.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu của đề tài

3.1. Mục đích nghiên cứu của đề tài:

Mục đích của luận án là nhằm nghiên cứu những vấn đề lý luận và thực tiễn pháp luật về thủ tục giải quyết tranh chấp KDTM tại Tòa án ở nước ta hiện nay, từ đó, đề xuất các giải pháp nhằm hoàn thiện pháp luật và nâng cao hiệu quả thực thi pháp luật về giải quyết tranh chấp KDTM tại Tòa án ở Việt Nam trong thời gian tới.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu của đề tài

Để đạt được mục đích nghiên cứu nêu trên, đề tài có nhiệm vụ giải quyết các vấn đề sau:

- Hệ thống hóa kiến thức về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng tòa án và cơ chế điều chỉnh pháp luật đối với quá trình giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng tòa án;

- Làm rõ hơn một số vấn đề lý luận về tranh chấp thương mại giữa các thương nhân và lý luận về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng tòa án.

- Đánh giá thực trạng pháp luật về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng con đường tòa án tại Việt Nam hiện nay;

- Đề xuất các giải pháp hoàn thiện pháp luật về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức Tòa án.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu của đề tài

Đối tượng nghiên cứu của đề tài bao gồm: a) Lý luận về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân; b) Các quy định pháp luật Việt Nam về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng tòa án; c) Thực tiễn phản ánh tình hình giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án ở Việt Nam hiện nay.

4.2. Phạm vi nghiên cứu của đề tài

Tác giả xác định phạm vi nghiên cứu của đề tài bao gồm:

- Về phạm vi nội dung các vấn đề nghiên cứu: Đề tài tập trung làm rõ các vấn đề lý luận và thực tiễn về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng tòa án theo pháp luật Việt Nam;
- Về phạm vi không gian và thời gian nghiên cứu: Luận văn nghiên cứu các vấn đề lý luận và thực tiễn về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân trong phạm vi lãnh thổ Việt Nam bằng phương thức tòa án trong giai đoạn từ năm 2017 đến nay.

5. Phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu

5.1. Phương pháp luận

Dựa trên cơ sở vận dụng phương pháp luận duy vật biện chứng và duy vật lịch sử của chủ nghĩa Mác-Lênin

5.2. Phương pháp nghiên cứu

Luận văn sử dụng phối hợp các phương pháp nghiên cứu có tính phổ biến trong khoa học xã hội và nhân văn như sau:

- Phương pháp phân tích, tổng hợp, khái quát hóa được sử dụng để nghiên cứu các vấn đề lý luận về tranh chấp thương mại giữa các thương nhân và lý luận về giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức Tòa án;
- Phương pháp so sánh, đối chiếu, bình luận, đánh giá pháp luật: Được sử dụng để làm rõ thực trạng quy định của pháp luật Việt Nam về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng tòa án và đánh giá thực tiễn áp dụng pháp luật để giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức Tòa án ở Việt Nam.

6. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của luận văn

Kết quả nghiên cứu của đề tài có những đóng góp nhất định về phương diện khoa học và thực tiễn, cụ thể như sau:

Thứ nhất, kết quả nghiên cứu của đề tài góp phần làm rõ hơn một số vấn đề lý luận về tranh chấp thương mại giữa các thương nhân, giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng tòa án và pháp luật về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng tòa án.

Thứ hai, thông qua việc nghiên cứu, khảo sát, đánh giá pháp luật thực định về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng tòa án, kết quả nghiên cứu của đề tài đã góp phần làm rõ hơn thực trạng pháp luật Việt Nam về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân và tình hình thực tiễn thực hiện công tác giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng tòa án tại Việt Nam.

Thứ ba, kết quả nghiên cứu của đề tài đã đề xuất được một số giải pháp nhằm góp phần hoàn thiện pháp luật về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng tòa án, trên cơ sở đó góp phần nâng cao hiệu quả áp dụng pháp luật trong quá trình giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức Tòa án ở Việt Nam.

7. Kết cấu Luận văn

Ngoài phần mở đầu, kết luận và tài liệu tham khảo, luận văn được thiết kế gồm 3 chương như sau:

Chương 1. Những vấn đề lý luận về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án và pháp luật về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án.

Chương 2. Thực trạng pháp luật Việt Nam về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án.

Chương 3. Thực tiễn áp dụng, giải pháp hoàn thiện pháp luật và nâng cao hiệu quả giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án.

Chương 1

MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN PHÁP LUẬT VỀ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP THƯƠNG MẠI GIỮA CÁC THƯƠNG NHÂN BẰNG PHƯƠNG THỨC TÒA ÁN

1.1. Khái quát về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án

1.1.1. Khái niệm, đặc điểm của tranh chấp thương mại giữa các thương nhân

Để hiểu đúng bản chất của tranh chấp thương mại giữa các thương nhân, có lẽ trước hết cần làm rõ khái niệm thương nhân là gì và tranh chấp thương mại là gì?

Về khái niệm thương nhân

Trong khoa học pháp lý, thương nhân là khái niệm dùng để chỉ các chủ thể thực hiện các hoạt động thương mại hợp pháp ở một quốc gia, bao gồm tổ chức kinh tế được thành lập hợp pháp, cá nhân hoạt động thương mại một cách độc lập thường xuyên và có đăng ký kinh doanh.

Trong pháp luật thực định, Điều 6 Luật Thương mại 2005 quy định thương nhân bao gồm¹:

(i) Thương nhân là cá nhân: Đây là những con người cụ thể có đầy đủ năng lực pháp luật, năng lực hành vi để thực hiện các hoạt động thương mại, đồng thời tự mình gánh chịu những trách nhiệm bằng toàn bộ tài sản của mình về hoạt động thương mại đó. Theo pháp luật thương mại, thương nhân là cá nhân phải đủ 18 tuổi trở lên và không thuộc các trường hợp pháp luật cấm kinh doanh.

(ii) Thương nhân là pháp nhân: Đây là các loại hình thuộc các tổ chức kinh tế được thành lập theo đúng quy định như doanh nghiệp nhà nước, doanh nghiệp tư nhân, hợp tác xã... Ngoài đặc điểm của thương nhân nói chung, các thương nhân là pháp nhân đều phải chịu trách nhiệm về các nghĩa vụ phát sinh từ hoạt động thương mại trong phạm vi số vốn, tài sản của thương nhân.

(iii) Thương nhân là tổ hợp tác, hộ gia đình: Theo thông lệ quốc tế, pháp luật thương mại của nhiều quốc gia trên thế giới chỉ thừa nhận thương nhân là cá nhân và pháp nhân. Tuy nhiên, ở Việt Nam ngoài các cá nhân, pháp nhân thì tổ hợp tác xã và hộ gia đình cũng có vị trí nhất định trong nền kinh tế, đặc biệt trong hoạt động sản xuất kinh doanh nông, lâm ngư nghiệp, tiểu thủ công nghiệp, dịch vụ thương mại. và do đó cũng được pháp luật Việt Nam thừa nhận là thương nhân.

Về khái niệm tranh chấp thương mại

Trong thực tế, tranh chấp thương mại là hiện tượng có tính khách quan nảy sinh trong hoạt động của nền kinh tế thị trường. Do tính chất quan trọng của loại tranh chấp này đối với nền kinh tế thị trường nói chung và đến quyền, lợi ích hợp pháp của các chủ thể tranh chấp nên nhà làm luật đã sớm có những dự liệu về việc giải quyết tranh chấp này thông qua những phương thức chủ yếu như: thương lượng, hòa giải, giải quyết bằng cơ chế tòa án hoặc trọng tài.

Trong khoa học pháp lý, tranh chấp thương mại được hiểu là loại tranh chấp phát sinh trong hoạt động thương mại, giữa các chủ thể là thương nhân với nhau hoặc giữa một bên chủ thể là thương nhân với bên kia là chủ thể không phải thương nhân.

Trong pháp luật thực định, khái niệm tranh chấp thương mại lần đầu tiên được ghi nhận trong Luật Thương mại năm 1997, trong khi trước đó, Pháp lệnh thủ tục giải quyết các vụ án kinh tế năm 1994 và Nghị định số 116/1994/NĐ-CP chỉ liệt kê các tranh chấp được gọi là các tranh chấp kinh tế như tranh chấp về hợp đồng kinh tế, tranh chấp giữa công ty với thành viên công ty, thành viên công ty với nhau hoặc tranh chấp liên quan đến mua bán cổ phiếu, trái phiếu...). Theo quy định tại Điều 238 Luật Thương mại 1997: tranh chấp thương mại là tranh chấp phát sinh do việc không thực hiện hoặc thực hiện không đúng hợp đồng trong hoạt động thương mại. Với khái niệm này, nhà làm luật đã xác định nội hàm tranh chấp thương mại là rất hẹp so với quan niệm quốc tế về tranh chấp thương mại, chỉ bao gồm các tranh chấp liên quan đến hợp đồng trong hoạt động thương mại.

1.1.2. Khái niệm và đặc trưng của việc giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án

Theo quan niệm chung, giải quyết tranh chấp nói chung là việc cơ quan, tổ chức có thẩm quyền xem xét và ra quyết định xử lý các tranh chấp dân sự, hôn nhân và gia đình, kinh doanh, thương mại, lao động, hành chính... trên cơ sở xem xét các tài liệu, chứng cứ có trong vụ tranh chấp nhằm bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của cá nhân, cơ quan, tổ chức và lợi ích của Nhà nước, trên cơ sở đó góp phần bảo đảm nguyên tắc thượng tôn pháp luật.

Trong hoạt động thương mại, khi đã phát sinh các tranh chấp thương mại giữa các thương nhân với nhau thì việc giải quyết các tranh chấp thương mại này là nhu cầu tất yếu và cần được thực hiện để bảo đảm quyền, lợi ích của các bên tranh chấp, cũng như quyền, lợi ích hợp pháp của Nhà nước và của cộng đồng, trong đó có cộng đồng doanh nghiệp.

1.1.3. Vai trò của việc giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án

Những phân tích, luận giải trên đây cho thấy rằng việc giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án rõ ràng có những ưu điểm không thể phủ nhận, bên cạnh những hạn chế nhất định, từ đó cho phép khẳng định rằng phương thức giải quyết tranh chấp này có vai trò không thể thiếu trong quá trình kinh doanh thương mại của giới thương nhân.

1.2. Khái quát pháp luật về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án

1.2.1. Đối tượng điều chỉnh và nguyên tắc điều chỉnh bằng pháp luật đối với quan hệ giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án

Như đã đề cập ở trên, việc giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án đã và đang được pháp luật quy định rất chặt chẽ, bao gồm các quy định về nội dung (pháp luật về nội dung) và quy định về thủ tục tố tụng (pháp luật về hình thức). Điều này cho thấy sự cần thiết phải điều chỉnh bằng pháp luật đối với quan hệ giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án.

1.2.2. Cấu trúc pháp luật về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án

Cụm từ “cấu trúc pháp luật” thường được hiểu một cách đơn giản là các yếu tố/bộ phận cấu thành của một lĩnh vực pháp luật cụ thể nào đó. Đối với pháp luật về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án, cụm từ “cấu trúc pháp luật” cũng được hiểu theo nghĩa tương tự, theo đó pháp luật về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án được hiểu bao gồm các nhóm quy phạm pháp luật cụ thể do Nhà nước ban hành hoặc thừa nhận để điều chỉnh quan hệ giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân thông qua cơ chế tòa án.

1.3. Các yếu tố tác động đến pháp luật về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án

Không thể phủ nhận rằng có nhiều yếu tố khác nhau tác động đến pháp luật về giải quyết tranh chấp nói chung và pháp luật về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân nói riêng trong điều kiện nền kinh tế thị trường ở mỗi quốc gia.

Kết luận Chương 1

1. Trong nền kinh tế thị trường, tranh chấp giữa các chủ thể kinh doanh với nhau hoặc giữa chủ thể kinh doanh với người tiêu dùng là điều khó tránh khỏi, do quyền và lợi ích giữa các bên trong quan hệ thương mại thường có xu hướng xung đột với nhau.

Tranh chấp thương mại giữa các thương nhân là tranh chấp phát sinh trong hoạt động thương mại, theo đó các bên tranh chấp đều là thương nhân và đối tượng tranh chấp là quyền, lợi ích hợp pháp của các thương nhân trong hoạt động thương mại.

2. Để giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân, có nhiều cách thức khác nhau và một trong những cách thức đó chính là khởi kiện tại tòa án có thẩm quyền để yêu cầu giải quyết theo pháp luật.

Giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án là một trong những phương thức giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại, theo đó cơ quan tòa án có thẩm quyền căn cứ vào các quy định pháp luật về nội dung và hình thức, tiến hành xem xét, đánh giá khách quan các tài liệu, chứng cứ có liên quan trong vụ tranh chấp để đưa ra phán quyết cuối cùng về phương án xử lý quyền, lợi ích của các bên tranh chấp, theo nguyên tắc bảo đảm quyền và lợi ích hợp pháp của các bên tranh chấp cũng như của các chủ thể khác có liên quan, bảo đảm nguyên tắc thượng tôn pháp luật.

3. Trong quá trình giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân, tòa án phải áp dụng các quy định pháp luật về nội dung (pháp luật về thương mại) và pháp luật về hình thức (pháp luật tố tụng) để đưa ra các phán quyết công bằng, khách quan, đúng pháp luật.

Chương 2

THỰC TRẠNG PHÁP LUẬT VỀ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP THƯƠNG MẠI GIỮA CÁC THƯƠNG NHÂN BẰNG PHƯƠNG THỨC TÒA ÁN

2.1. Thực trạng quy định về chủ thể giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án

Nói đến tranh chấp thương mại giữa các thương nhân là nói đến tình trạng xung đột, bất đồng quan điểm, quyền và lợi ích giữa các thương nhân tham gia quan hệ thương mại. Khi có sự kiện pháp lý là các bên tranh chấp khởi kiện tại tòa án thì sự kiện pháp lý này sẽ làm phát sinh một quan hệ pháp luật mới, đó là quan hệ giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân.

2.2. Thực trạng quy định về trình tự, thủ tục giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án

Khi một vụ tranh chấp thương mại giữa các thương nhân được đưa ra tòa án có thẩm quyền để giải quyết bằng đơn khởi kiện, sự kiện pháp lý này sẽ làm phát sinh một quy trình tố tụng, do Bộ luật tố tụng dân sự quy định. Trên thực tế, quy trình này được thực hiện rất chặt chẽ, bao gồm các giai đoạn chủ yếu như: thụ lý vụ án; chuẩn bị đưa vụ án ra xét xử; tổ chức phiên tòa để xét xử vụ án giữa các bên tranh chấp.

Theo quy định của Bộ luật tố tụng dân sự 2015, thủ tục giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng tòa án sẽ được thực hiện qua hai cấp xét xử là “sơ thẩm” và “phúc thẩm”, dựa trên tinh thần của nguyên tắc “hai cấp xét xử” trong tố tụng tòa án. Trong trường hợp đặc biệt, vụ tranh chấp có thể được xét xử theo hai thủ tục đặc biệt không phải là “cấp xét xử” - đó là thủ tục giám đốc thẩm (khi phát hiện có vi phạm pháp luật trong quá trình giải quyết tranh chấp) hoặc thủ tục tái thẩm (khi phát hiện có tình tiết mới của vụ án). Trong khuôn khổ hạn chế của luận văn này, tác giả chỉ phân tích khái quát về các thủ tục cơ bản trong giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng tòa án, bao gồm thủ tục sơ thẩm, phúc thẩm, giám đốc thẩm và tái thẩm, nhằm giúp hình dung rõ hơn về quy trình giải quyết một vụ tranh chấp nói chung và tranh chấp thương mại giữa các thương nhân nói riêng.

2.2.1. Quy định về thủ tục xét xử sơ thẩm vụ tranh chấp thương mại giữa các thương nhân

Theo quy định của Bộ luật tố tụng dân sự 2015, thủ tục giải quyết vụ tranh chấp thương mại giữa các thương nhân tại tòa án cấp sơ thẩm phải trải qua các giai đoạn chủ yếu sau đây:

- *Giai đoạn khởi kiện vụ tranh chấp thương mại giữa các thương nhân:* Theo quy định của Bộ luật tố tụng dân sự, trong thời hiệu khởi kiện một trong các bên chủ thể tham gia giao dịch thương mại giữa các thương nhân có thể khởi kiện bên kia tại tòa án có thẩm quyền để yêu cầu giải quyết vụ tranh chấp thương mại giữa các thương nhân theo quy định của pháp luật nhằm bảo vệ các quyền, lợi ích hợp pháp của mình. Đơn khởi kiện phải có đầy đủ các nội dung theo quy định tại khoản 4 Điều 189 Bộ luật tố tụng dân sự 2015 và phải được gửi cho Tòa án có thẩm quyền kèm theo các tài liệu, chứng cứ chứng minh quyền, lợi ích hợp pháp của người khởi kiện bị xâm phạm.

Trường hợp vì lý do khách quan mà người khởi kiện không thể nộp đầy đủ tài liệu, chứng cứ kèm theo đơn khởi kiện thì họ phải nộp tài liệu, chứng cứ hiện có để chứng minh quyền, lợi ích hợp pháp của người khởi kiện bị xâm phạm. Người khởi kiện bổ sung hoặc giao nộp bổ sung tài liệu, chứng cứ khác theo yêu cầu của Tòa án trong quá trình giải quyết vụ án.

- *Giai đoạn thụ lý hồ sơ khởi kiện:* Căn cứ vào thẩm quyền giải quyết vụ tranh chấp do pháp luật quy định, Tòa án nơi nhận đơn phải xem xét hồ sơ khởi kiện để thụ lý (nếu thuộc thẩm quyền giải quyết của mình) hoặc từ chối đơn

- ***Quy định về thủ tục xét xử phúc thẩm vụ tranh chấp thương mại giữa các thương nhân***

Xét xử phúc thẩm là việc Tòa án cấp phúc thẩm trực tiếp xét xử lại vụ tranh chấp thương mại giữa các thương nhân mà bản án, quyết định của Tòa án cấp sơ thẩm chưa có hiệu lực pháp luật bị kháng cáo, kháng nghị.

Khi bản án, quyết định xét xử sơ thẩm bị kháng cáo, kháng nghị thì Tòa án cấp sơ thẩm phải gửi hồ sơ vụ án, đơn kháng cáo, quyết định kháng nghị và tài liệu, chứng cứ bổ sung kèm theo cho Tòa án cấp phúc thẩm trong thời hạn 05 ngày làm việc, kể từ ngày: (i) Hết thời hạn kháng nghị; (ii) Hết thời hạn kháng cáo, người kháng cáo đã nộp cho Tòa án cấp sơ thẩm biên lai thu tiền tạm ứng án phí phúc thẩm.

2.2.2. Quy định về thủ tục giám đốc thẩm vụ tranh chấp thương mại giữa các thương nhân

Giám đốc thẩm là việc Tòa án cấp trên xét lại bản án, quyết định của Tòa án đã có hiệu lực pháp luật nhưng bị kháng nghị giám đốc thẩm khi có căn cứ quy định tại Điều 326 của Bộ luật tố tụng dân sự 2015, cụ thể là: a) Kết luận trong bản án, quyết định không phù hợp với những tình tiết khách quan của vụ án gây thiệt hại đến quyền, lợi ích hợp pháp của đương sự; b) Có vi phạm nghiêm trọng thủ

tục tũ tũng làm cho đũng sự khũng thực hiện đũng quyền, nghĩa vụ tũ tũng của mình, dẫn đến quyền, lợi ích hợp pháp của họ khũng đũng bảo vệ theo đũng quy định của pháp luật; c) Cũ sai lầm trong việc áp dụng pháp luật dẫn đến việc ra bản án, quyết định khũng đũng, gây thiệt hại đến quyền, lợi ích hợp pháp của đũng sự, xâm phạm đến lợi ích công cộng, lợi ích của Nhà nước, quyền, lợi ích hợp pháp của người thứ ba.

2.3. Thực trạng về nội dung giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án

Trong quá trình giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng tòa án, cơ quan giải quyết tranh chấp là tòa án phải áp dụng các quy định pháp luật về nội dung để đưa ra phán quyết một cách công bằng, khách quan và đũng pháp luật. Trên thực tế, tùy thuộc vào loại tranh chấp và nội dung tranh chấp mà tòa án cũ thể áp dụng các văn bản pháp luật khác nhau liên quan đến các lĩnh vực pháp luật chuyên ngành. Chẳng hạn, nếu tranh chấp thương mại giữa các thương nhân là tranh chấp về hợp đồng mua bán hàng hóa thì các quy định pháp luật về nội dung chính là Luật thương mại 2005 và các văn bản hướng dẫn thi hành đạo luật này về hợp đồng mua bán hàng hóa. Nếu tranh chấp thương mại giữa các thương nhân là tranh chấp về hợp đồng xây dựng thì các quy định pháp luật về nội dung cần đũng tham chiếu, áp dụng chính là Luật Xây dựng, Luật Nhà ở và các văn bản pháp luật khác cũ liên quan đến hoạt động xây dựng...

. Một số định hướng và giải pháp nâng cao hiệu quả giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án

2.4. Định hướng nâng cao hiệu quả hoàn thiện pháp luật giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án

Để nâng cao hiệu quả giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án, đòi hỏi phải làm rõ một số định hướng cơ bản để từ đó thiết kế các giải pháp nâng cao hiệu quả giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân. Một cách khái quát, tác giả luận văn cho rằng để nâng cao hiệu quả giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân, cần tuân thủ một số định hướng cơ bản sau đây:

Thứ nhất, việc giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án phải lấy mục tiêu và tinh thần thượng tôn pháp luật làm nền tảng.

Thứ hai, việc giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án đòi hỏi tòa án phải triệt để tuân thủ nguyên tắc tối đa hóa quyền và lợi ích hợp pháp của các đương sự, chỉ giải quyết các vấn đề mà đương sự yêu cầu.

Thứ ba, việc giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án đòi hỏi tòa án phải chú trọng đến yếu tố đảm bảo tính an toàn và hấp dẫn của môi trường đầu tư kinh doanh

Các giải pháp nâng cao hiệu quả giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án

Theo quan điểm của tác giả luận văn, để đảm bảo việc giải quyết các tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án được hiệu quả, có thể xem xét áp dụng một số giải pháp chủ yếu sau đây:

Thứ nhất, nâng cao chất lượng hòa giải tại Tòa án trong quá trình giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân.

Thứ hai, nâng cao trình độ, chuyên môn nghiệp vụ cho cán bộ Tòa án trong quá trình giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân.

Thứ ba, bên cạnh việc thường xuyên tổ chức tập huấn, rút kinh nghiệm, trao đổi nghiệp vụ giữa Tòa án các cấp, cần tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra quá trình thi hành án, chuyên giao bản án để từ đó phát hiện ra các thiết sót trong công tác áp dụng pháp luật và chấn chỉnh kịp thời các sai sót ấy.

Thứ tư, đẩy mạnh tuyên truyền pháp luật, nâng cao ý thức của nhân dân trong việc giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án.

Thứ năm, đảm bảo về điều kiện vật chất phục vụ công tác xét xử.

Thứ sáu, để nâng cao chất lượng công tác xét xử của tòa án, việc tăng cường vai trò của luật sư trong quá trình giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân cũng cần được quan tâm, chú trọng một cách thực chất

Thứ bảy, hoàn thiện các quy định liên quan đến giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân.

Thứ tám, cần tiếp tục hoàn thiện pháp luật về thi hành án và nâng cao hiệu quả của hoạt động tổ chức thi hành án.

Kết luận Chương 2

Giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức Toà án là hoạt động tổ tụng phức tạp nhưng lại có khả năng đảm bảo tính hiệu quả của việc thi hành các phán quyết tòa án. Thực tế cho thấy việc giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân không chỉ phụ thuộc vào năng lực chuyên môn của thẩm phán và hội thẩm nhân dân, mà còn phụ thuộc rất nhiều và tính hợp lý, hợp pháp cũng như tính hiệu quả của các quy định pháp luật về nội dung cũng như pháp luật hình thức. Chính vì vậy, việc nghiên cứu, tìm hiểu thực trạng pháp luật về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân nhằm tìm ra những hạn chế, bất cập của các quy định đó để có giải pháp hoàn thiện là việc làm cần thiết và hữu ích.

Từ thực tiễn giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức Toà án, có thể rút ra những bài học kinh nghiệm, nhìn nhận rõ hơn các vướng mắc, tồn tại, hạn chế chủ yếu mà các nhà làm luật cũng như các cơ quan thực thi pháp luật phải giải quyết. Đây chính là cơ sở để đề xuất các giải pháp hoàn thiện pháp luật về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân cũng như nâng cao hiệu quả giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án.

Chương 3

THỰC TIỄN ÁP DỤNG, GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN PHÁP LUẬT VÀ NÂNG CAO HIỆU QUẢ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP THƯƠNG MẠI GIỮA CÁC THƯƠNG NHÂN BẰNG PHƯƠNG THỨC TÒA ÁN

3.1. Thực tiễn giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án ở Việt Nam

3.1.1. Các kết quả đạt được

Theo báo cáo tổng kết công tác ngành tòa án nhiệm kỳ 2016 - 2020, Tòa án đã thụ lý 19.256 vụ việc kinh doanh thương mại; giải quyết 15.245 vụ việc; đạt tỷ lệ 79,2%. Ngoài ra, các Tòa án phải giải quyết 225 đơn yêu cầu mở thủ tục phá sản, trong đó ra quyết định không mở thủ tục phá sản đối với 45 trường hợp; ra quyết định mở thủ tục phá sản đối với 59 trường hợp, ra quyết định đình chỉ giải quyết 19 trường hợp, tuyên bố phá sản 30 trường hợp; các trường hợp còn lại đang được tiếp tục xem xét, giải quyết theo quy định của pháp luật.

Trong quá trình giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng thủ tục tố tụng tư pháp, ngành tòa án đã có nhiều cố gắng để hạn chế các vụ án xử oan sai hoặc án bị hủy do vi phạm pháp luật. Tuy nhiên, thực tế cho thấy dù đã có nhiều cố gắng nhưng cũng khó tránh khỏi các sai sót, khuyết điểm trong quá trình giải quyết tranh chấp, đặc biệt là những tranh chấp có tính chất chuyên sâu về lĩnh vực chuyên ngành như tranh chấp thương mại giữa các thương nhân.

3.1.2. Những khó khăn, vướng mắc, hạn chế trong quá trình giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án

Qua khảo sát thực tiễn giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức tòa án, có thể thấy rằng hoạt động này vẫn bộc lộ một số khó khăn, vướng mắc và tồn tại, hạn chế chủ yếu sau đây:

Thứ nhất, mặc dù đã đạt được những kết quả nhất định trong hoạt động áp dụng pháp luật để giải quyết tranh chấp thương mại, nhưng vẫn tồn đọng nhiều hạn chế cần khắc phục.

Theo số liệu báo cáo công tác năm 2015, 2016 của Tòa án nhân dân thành phố Hà Nội thì vụ án thụ lý ngày càng tăng cao nhưng trong đó vẫn còn nhiều vụ án chưa được giải quyết. Có thể thấy tình hình giải quyết các vụ án kinh doanh thương mại của ngành Tòa án ở nước ta ngày càng quá tải, dẫn đến ra tăng lượng vụ án tồn đọng, không kịp giải quyết, do đó sẽ ảnh hưởng đến hoạt động kinh doanh của doanh nghiệp, của các thương nhân, chưa đáp ứng được nhu cầu hội nhập của nền kinh tế thị trường hiện nay. Bên cạnh đó, trong hoạt động áp dụng

pháp luật thường xuyên xảy ra, hiện tượng áp dụng pháp luật hình sự để giải quyết các tranh chấp thương mại. đây là một hiện tượng tiêu cực trong áp dụng pháp luật ở nước ta hiện nay. Do mục đích của hoạt động kinh doanh thương mại là sinh lời chính đáng vì vậy các tranh chấp xảy ra trong quá trình này được nhà nước giải quyết theo các hình thức, trình tự, thủ tục riêng biệt được quy định trong Bộ luật tố tụng dân sự 2015, luật trọng tài 2010, luật hoà giải cơ sở 2014 và các văn bản pháp luật liên quan. Tuy nhiên trong thời gian vừa qua: những hành vi tiêu cực như bắt cóc, đe dọa để đòi niwuj, khủng bố tinh thần, phá hoại vật chất của các chủ thể tham gia kinh doanh thương mại ngày càng gia tăng. Bên cạnh đó việc các cơ quan có chức năng tố tụng hình sự do nhiều nguyên nhân khác nhau đã áp dụng pháp luật hình sự để giải quyết tranh chấp thương mại, điều này gây ra nhiều tác hại cho nền kinh tế.

Thứ hai, việc áp dụng pháp luật để giải quyết tranh chấp thương mại cũng tồn đọng nhiều hạn chế khác như trình độ chuyên môn, phẩm chất đạo đức, tác phong nghề nghiệp của các cá nhân có thẩm quyền chưa hoàn thiện. Sự thiếu sót về chuyên môn lẫn kinh nghiệm thực tế của chủ thể áp dụng pháp luật dẫn tới rất nhiều các vụ án oan sai, tình trạng kháng cáo, kháng nghị ngày càng gia tăng làm mất đi niềm tin của quần chúng nhân dân vào các cơ quan, cá nhân tiến hành áp dụng pháp luật.

3.2. Giải pháp hoàn thiện pháp luật

1. Thẩm quyền của Tòa án

Tòa án là một trong những công cụ để nhà nước quản lý trật tự xã hội trong mọi lĩnh vực, trong đó có trật tự về kinh tế. Việc xác định thẩm quyền của tòa án trong việc giải quyết các tranh chấp **kinh doanh, thương mại** có ý nghĩa đặc biệt quan trọng trong tố tụng dân sự.

2. Một số vấn đề chung về thẩm quyền của tòa án trong việc giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại

2.1. Khái niệm về tranh chấp kinh doanh, thương mại và thẩm quyền của Tòa án trong việc giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại

Tranh chấp kinh doanh, thương mại là một thuật ngữ đã trở nên phổ biến trong đời sống xã hội. Thuật ngữ này không chỉ xuất hiện trong văn bản pháp luật, mà còn xuất hiện nhiều trên các phương tiện thông tin đại chúng, cũng như trong đời sống kinh tế.

2.2. Căn cứ để phân định thẩm quyền của tòa án trong việc giải quyết các tranh chấp kinh doanh, thương mại.

Căn cứ để phân định thẩm quyền của tòa án trong việc giải quyết các tranh chấp kinh doanh, thương mại bao gồm cả yếu tố chủ quan lẫn yếu tố khách quan:

Thứ nhất, căn cứ vào đường lối, chính sách của Đảng, Nhà nước về hoạt động tư pháp.

Thứ hai, căn cứ vào các nguyên tắc hoạt động và cơ cấu tổ chức của hệ thống Tòa án.

Thứ ba, căn cứ vào tính chất xét xử.

2.3. Cách thức phân định thẩm quyền của tòa án trong việc giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại (theo vụ việc, theo lãnh thổ, theo sự lựa chọn của nguyên đơn)

Thẩm quyền của tòa án trong việc giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại được các nhà làm luật nghiên cứu và phân định theo nhiều góc độ; thẩm quyền theo vụ việc, thẩm quyền theo cấp xét xử, thẩm quyền theo lãnh thổ.

** Phân định thẩm quyền theo vụ việc*

** Phân định thẩm quyền theo cấp xét xử*

** Phân định thẩm quyền theo lãnh thổ.*

Kết luận Chương 3

Muốn nâng cao hiệu quả của việc giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân bằng phương thức toà án cần xác định hiệu quả của việc giải quyết tranh chấp đến từ đâu. Trên cơ sở đó tìm được nguyên nhân và giải pháp để nâng cao hiệu quả, để có thể đánh giá hiệu quả của việc giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân cần có những tiêu chí cụ thể và khoa học. Chính vì thế việc nghiên cứu, đánh giá thực trạng của vấn đề là hết sức quan trọng để xác định việc giải quyết tranh chấp.

KẾT LUẬN

1. Trong khuôn khổ giới hạn của luận văn này, tác giả chỉ mong muốn làm rõ hơn các vấn đề lý luận cũng như thực tiễn pháp luật về giải quyết các tranh chấp thương mại giữa các thương nhân ở Việt Nam.

2. Toà án nhân danh cho nhà nước pháp quyền, là cơ quan tài phán của nhà nước có chức năng xét xử các tranh chấp kinh doanh thương mại nói chung và tranh chấp thương mại giữa các thương nhân nói riêng. Hoạt động này về bản chất là việc tòa án áp dụng pháp luật nội dung và pháp luật hình thức (pháp luật tố tụng) để giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân, bằng cách đưa ra phán quyết cuối cùng về sự phân tranh quyền lợi giữa các thương nhân - với tư cách là các bên tranh chấp.

3. Việc giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân ở Việt Nam hiện nay còn nhiều hạn chế, bất cập, trong đó có nguyên nhân từ khía cạnh pháp luật thực định có những khiếm khuyết, hạn chế, cùng với đó là nguyên nhân từ sự yếu kém về năng lực chuyên môn và đạo đức nghề nghiệp của một số công chức ngành tòa án, năng lực tranh tụng của các luật sư trong quá trình giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân.

4. Những khó khăn, vướng mắc và hạn chế, bất cập trong quá trình giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân đặt ra yêu cầu khách quan là cần tìm kiếm các giải pháp hợp lý để nâng cao hiệu quả giải quyết tranh chấp. Các giải pháp này không chỉ bao gồm việc hoàn thiện pháp luật về giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân, mà còn bao gồm các giải pháp thúc đẩy tính công khai, minh bạch và tính chuyên nghiệp trong hoạt động xét xử của các cơ quan tư pháp, cùng với đó là đề cao vai trò tranh tụng của luật sư trong quá trình giải quyết tranh chấp thương mại giữa các thương nhân.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

A. TIẾNG VIỆT

1. Luật Thương mại Việt Nam phần 1 (Tài liệu học tập), Đại Học Huế 2011;
2. Luật Thương mại Việt Nam phần 2 (Tài liệu học tập), Đại Học Huế 2013;
3. Luật Thương Mại Quốc Tế (Tài liệu học tập), Đại Học Huế 2014;
4. Cơ chế giải quyết tranh chấp thay thế đối với các quan hệ thương mại ở Việt Nam - Lý luận và thực tiễn - Nhà xuất bản Chính Trị Quốc Gia;
5. Giáo trình Luật Thương mại quốc tế - Trường Đại học Luật Thành phố Hồ Chí Minh 2015, (Nhà Xuất Bản Hồng Đức).
6. Giáo trình Luật Thương mại Việt Nam (Tập 1 và tập 2) Đại học Luật Hà Nội – Nhà xuất bản Tư Pháp 2021
7. Luận án Tiến sĩ Luật học tác giả Vũ Gia Tường: Thủ tục giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại tại Tòa án cấp sơ thẩm ở Việt Nam hiện nay (Tài liệu tham khảo) – Viện Hàn Lâm Khoa Học Xã Hội Việt Nam
8. Luận án Quyền tự do hợp đồng trong hoạt động thương mại ở Việt Nam: Những vấn đề lý luận và thực tiễn; nguồn [https:// www.tailieu.tv](https://www.tailieu.tv)
9. Luận án Tiến sĩ Luật học của Đồng Ngọc Ba – Trường Đại Học Luật Hà Nội 2005
10. Luận án Tiến sĩ Pháp luật hạn chế cạnh tranh trong nhượng quyền thương mại ở Việt Nam – Tác giả Nguyễn Thị Tĩnh; Hà Nội 2015
11. 2. Luật dèo dai lựa chọn TA năm 2016 của Sing (<https://sso.agc.gov.sg/ActsSupp/142016/Published/20160608?DocDate=20160608>);
12. 13. Ian Dodds-Smith, Alison Brown. 2016. “Những phát triển gần đây về trách nhiệm pháp lý đối với sản phẩm của Châu Âu”, Hướng dẫn pháp lý so sánh quốc tế về: Trách nhiệm pháp lý đối với sản phẩm 2016 (Ấn bản lần thứ 14), Global Legal Group Ltd., pg.01-06;
13. 14. John Greenough. 2016. “‘Internet vạn vật’ sẽ tác động như thế nào đến người tiêu dùng, doanh nghiệp và chính phủ trong năm 2016 và sau đó”, Bus. Người trong cuộc, ngày 18 tháng 7 năm 2016;

B. TIẾNG ANH:

14. Albert Jan Van den Berg, Công ước New York 1958-hướng tới sự giải thích thống nhất của Tòa án, Nhà xuất bản Pháp luật và thuế Kluwer, Deventer/Hà Lan, 1981 (được Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam, Trung tâm Trọng tài quốc tế Việt Nam dịch và hiệu đính năm 2009), tr.377.

15. Luật thoả thuận lựa chọn TA năm 2016 của Sing (<https://sso.agc.gov.sg/ActsSupp/142016/Published/20160608?DocDate=20160608>);

16. Ian Dodds-Smith, Alison Brown. 2016. “Recent Developments in European Product Liability”, The International Comparative Legal Guide to: Product Liability 2016 (14th Edition), Global Legal Group Ltd., pg.01-06;

17. John Greenough. 2016. “How the ‘Internet of Things’ Will Impact Consumers, Businesses, and Governments in 2016 and Beyond”, Bus. Insider, Jul. 18, 2016;

18. Yeo Tiong Min (2008), “Choice of Law Agreements”, Singapore Academy of Law Journal, no. 20, tr.726.

19. Luật chứng khoán 2019 – Law on Securities

20. Luật cạnh tranh 2018 – the Competition Law

21. Luật Thương mại: Law on Commerce of Vietnam

22. Vietnam Commercial Law Part 1 (Learning Materials), Hue University 2011;

23. Vietnam Commercial Law Part 2 (Learning Materials), Hue University 2013;

24. International Commercial Law (Learning Materials), Hue University 2014;

25. Alternative dispute settlement mechanism for commercial relations in Vietnam - Theory and practice - National Political Publishing House;

26. Textbook of International Commercial Law - Ho Chi Minh City Law University 2015, (Hong Duc Publishing House).

27. Submitting to Vietnam Commercial Law (Volume 1 and Volume 2) Hanoi Law University – Judicial Publishing House 2021

28. Doctoral thesis in Law, author Vu Gia Tuong: Procedures for settling business and commercial disputes at first instance courts in Vietnam today (Reference) – Vietnam Academy of Social Sciences Male

29. Thesis Freedom of contract in commercial activities in Vietnam: Theoretical and practical issues; source <https://www.tailieu.tv>

24.9. Doctoral thesis in Law of Dong Ngoc Ba – Hanoi Law University 2005

30. Thesis of Doctoral Law on Competition Restriction in Franchise in Vietnam – Author Nguyen Thi Tinh; Hanoi 2015